

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Drama (valgfag) Læseplan

2019

Indhold

1 Om læseplanens funktion	3
<hr/>	
2 Læseplanens opbygning	4
<hr/>	
3 Fagets formål og identitet	5
3.1 Fagets formål	5
3.2 Fagets identitet	5
<hr/>	
4 Fagets kompetenceområder og kompetencemål	7
4.1 Dramaproduktion	7
4.2 Dramaanalyse	7
<hr/>	
5 Udviklingen i indholdet i undervisningen	9
5.1 Dramaproduktion	9
5.2 Dramaanalyse	10
<hr/>	
6 Tværgående emner og problemstillinger	12
<hr/>	
7 Tværgående temaer	13
7.1 Sproglig udvikling	13
7.2 It og medier	13
7.3 Innovation og entreprenørskab	14

1 Om læseplanens funktion

Læseplanen beskriver grundlaget for undervisningen i faget. Læseplanen fortolker forholdet mellem skolens formål, lovens centrale bestemmelser om undervisningens tilrettelæggelse og de fagspecifikke bestemmelser i Fælles Mål.

Fagformålet beskriver, hvordan faget bidrager til at opfylde folkeskolens formål, og angiver den overordnede retning for tilrettelæggelsen af undervisning i faget. Fagformålet og de underliggende kompetencemål samt færdigheds- og vidensområder er således den overordnede ramme for lærerens overvejelser om tilrettelæggelse af undervisningen, herunder overvejelser vedrørende valg af undervisningens indhold.

Læseplanen udfolder de bindende kompetencemål samt færdigheds- og vidensområderne i Fælles Mål, hvor det faglige indhold konkretiseres. Læseplanen uddyber kompetencemålene og beskriver det indhold og den progression, der skal knytte sig til kompetencemålene, med henblik på at give en ramme for lærernes valg af indhold. Læseplanen beskriver de bindende færdigheds- og vidensområder, der ligger under fagets kompetencemål på de enkelte trinforløb. Færdigheds- og vidensområderne angiver i overskriftsform afgørende faglige elementer i arbejdet hen imod at indfri kompetencemålene som udgangspunkt for bestræbelsen på at opfylde fagformålet, og skal danne udgangspunkt for tilrettelæggelsen af undervisningen.

2 Læseplanens opbygning

Læseplanen for drama er opbygget på følgende måde:

Kapitel 3 beskriver fagets formål og identitet, samt hvordan faget relaterer sig til folkeskolens formål.

Kapitel 4 beskriver fagets to kompetenceområder og tilhørende kompetencemål. Kapitlet beskriver kompetenceområdernes indbyrdes sammenhæng.

Kapitel 5 beskriver indholdet af færdigheds- og vidensområderne for begge kompetenceområder. Beskrivelserne tager udgangspunkt i, hvordan der arbejdes hen imod de kompetencemål, der er for kompetenceområdet.

Kapitel 6 beskriver fagets rolle i tværfaglig undervisning.

Kapitel 7 beskriver, hvordan faget kan bidrage til arbejdet med de tværgående temaer sproglig udvikling, it og medier samt innovation og entreprenørskab.

3 Fagets formål og identitet

Fagets formål

Eleverne skal i faget drama udvikle kompetencer og lyst til at bruge drama som udtryksmiddel. Eleverne skal fremme deres indsigt i og glæde ved teatrets særlige kommunikationsform.

Stk. 2. Eleverne skal gennem praksis udvikle deres forståelse af den dramatiske udtryksforms særlige kropslige, æstetiske og sociale muligheder.

Stk. 3. I drama skal eleverne udvikle deres forståelse og brug af det dramatiske udtryk som en mulighed for at indleve sig i mennesker, situationer og miljøer.

3.1 Fagets formål

I faget drama skal eleverne skal lære at anvende specifikke rum, samt egen krop og stemme som middel til at udtrykke, iscenesætte og formidle levende fortællinger. Gennem fagets praksis skal eleverne således øge deres forståelse for den dramatiske udtryksforms særlige muligheder. Udover brug af kroppen og stemmen i iscenesatte rum, åbner faget for elevernes æstetiske oplevelser gennem arbejdet med roller og objekter og gennem det sociale samspil med andre. Undervisningen sigter imod at give eleverne lyst og mod til at bruge teatrets kommunikations- og udtryksformer i forskellige situationer, sådan at de gennem øvelse og engageret deltagelse opnår tillid til egen anvendelse af disse.

Drama betyder oprindeligt *handling*, og teater betyder *stedet hvorfra man ser*. Teater er iscenesat fiktion, som er arrangeret for tilskuere, der ser på, mens drama kan foregå uden tilskuere. Selv om dramafaget bruger teatrets former, kan store dele af faget altså planlægges som dramatiske forløb og øvelser uden tilskuere.

Faget bidrager til folkeskolens overordnede formål ved at rammesætte undervisningen i en vekselvirkning mellem kreativ virkelyst, oplevelse og analyse. Gennem dette arbejde, hvor eleverne er skabende aktører i dramatiske forløb, stimuleres deres fantasi, samtidig med at arbejdet kan bidrage til elevernes sans- og erkendelsesmæssige udvikling. Det er desuden centralt, at faget giver eleverne øvelse i samarbejde og kropslig kommunikation, og faget er således medvirkende til at kvalificere elevernes deltagelse og medansvar i et demokratisk samfund.

3.2 Fagets identitet

Kernen i faget er det skabende arbejde, hvor oplevelse og erkendelse er forbundet med teatrets og dramaets æstetiske udtryksform. Det unikke ved faget er elevernes mulighed for kropsligt og kunstnerisk at udtrykke tanker, følelser og erfaringer i dramatisk form og herigennem forholde sig til sig selv, hinanden og omverdenen. Via rollearbejde og iscenesættelser får eleverne bevidsthed om sig selv, om rollen og om de andre rollefigurer. Dette

dobbelte perspektiv giver eleverne mulighed for at udvikle og arbejde med egen identitet, rollens identitet og disses samspil med omgivelserne.

Drama er et fag, der benytter mange af de samme metoder som kunstformen teater. Som i teater gør dramafaget ofte brug af spil i fiktion, og altid med et element af samarbejde og samspil. Centralt i faget står arbejdet med det teatermæssige formsprog, dets virkemidler og grundelementer som scene, spillere og tilskuere. Eleverne kan kreere mindre produkter, visninger og forestillinger, hvor de kan være hinandens tilskuere. Drama er et bredt fag, som også kan rumme andet end det man traditionelt forstår som teater. Der kan laves øvelser i kommunikation, improvisation, dans og samspil, og i mange tilfælde kan øvelser og processer stå alene og bidrage til dygtiggørelse og erfaring med dramaformen uden tilskuere. Undervisningen vil være præget af udforskende dramafaglige metoder, som involverer eleverne i skabende processer både personligt, socialt og fagligt i forhold til formen og det tematiske indhold. Sideløbende med den praktiske tilgang til faget vil eleverne også få erfaringer med analyse, som retter sig dels mod egen praksis og dels mod andre produktioner.

4 Fagets kompetenceområder og kompetencemål

Faget drama består af to kompetenceområder:

1. Dramaproduktion
2. Dramaanalyse.

De to kompetenceområder er ligeværdige og supplerer hinanden, idet eleverne både skaber dramaproduktioner og aktivt forholder sig til det, de skaber, gennem analyse. Dramaanalyse er altså ikke kun analyse af dramatisk tekst, men er også analyse af de produkter, eleverne skaber. Analysen sker under en dramaproduktion, hvor produktudviklingen løbende kvalificeres, men også efter at produktet er udviklet, hvor produktet evalueres og reflekteres over. Dramaproduktion og dramaanalyse foregår derfor i meget tæt sammenhæng og vekselvirkning.

Samtidig er kompetenceområderne også selvstændige områder, som kan italesættes uafhængigt af hinanden, og som man kan arbejde med hver for sig i dramaprocesser. Når eleverne er involveret kreativt i en dramaproduktionsproces vil de primært være meddeltende, indlevede og skabende, mens de vil se mere distanceret og reflekteret på produktionen, når den gøres til genstand for dramaanalyse.

4.1 Dramaproduktion

Kompetencemålet for dramaproduktion:

Eleven kan agere i dramaproduktioner med forskellige virkemidler.

I arbejdet med kompetenceområdet dramaproduktion arbejder eleverne med de forskellige faser af produktion fra idé til færdigt dramaprodukt. Her skaber og iscenesætter eleverne situationer ved hjælp af forskellige dramaformer. Situationer kan fx være små fiktive scenarier, samarbejds- og improvisationsøvelser eller større dramaproduktioner. På den måde indeholder dramaproduktion både øvelsesprocesser, som munder ud i visning af et produkt og udvikling af produkter uden tilskuere. Eleverne udvikler deres kreative evner ved at komponere scenisk materiale såsom manuskripter, kostumer eller teknikker. I kompositionsprocessen opnår eleverne fortrolighed med brug af forskellige virkemidler, såsom rum, lys, lyd, figur og samspil. Gennem deres brug af egen krop og stemmes udtryk, får eleverne teknikker til at agere i roller og motiveres til at sætte sig selv i spil i disse.

4.2 Dramaanalyse

Kompetencemålet for dramaanalyse:

Eleven kan analysere teater- og dramaproduktioner.

I dramaanalyse arbejder eleverne mod en forståelse af genrer, fiktionsformer og fortolkninger. Eleverne reflekterer over og vurderer egne og andres teater- og dramaproduktioner og får en forståelse for den funktion de kan have. Denne funktion kan fx være kritisk, oplysende eller satirisk. Ved at arbejde med analyse i den praktiske produktion og gennem en

observerende tilskuerrolle, tilegner eleverne sig genrebevidsthed og en generel forståelse for, hvordan fiktion kan virke i teater, som de også kan anvende og drage fordel af i egen dramaproduktion.

5 Udviklingen i indholdet i undervisningen

Det følgende kapitel beskriver de færdigheds- og vidensområder, som leder frem mod kompetencemålene indenfor fagets to kompetenceområder; dramaproduktion og dramaanalyse.

5.1 Dramaproduktion

Kompetencemålet for dramaproduktion:

Eleven kan agere i dramaproduktioner med forskellige virkemidler.

I dramaproduktion arbejder eleverne med dramaøvelser, teknikker og de forskellige faser fra idé til færdigt dramaprodukt. Dette arbejde danner grundlaget for, at eleverne kan agere i roller, sætte sig selv i spil og anvende virkemidler i dramaproduktioner.

Kompetenceområdet dramaproduktion omfatter fire færdigheds- og vidensområder:

- **Udvikling af materiale** er centreret omkring elevernes idéer og kreativitet i arbejdet med en dramaproduktion.
- **Komposition** fokuserer på elevernes bearbejdelse af sceniske elementer.
- **Isenesættelse** omhandler elevernes konkrete skabelse og tilrettelæggelse af et dramaprodukt.
- **Performance** fokuserer på elevernes udtryk med krop og stemme.

Udvikling af materiale

I undervisningen lærer eleverne at udvikle materiale som kan indgå i en produktionsproces. Materiale kan være statisk som fx manuskripter og flydende, såsom bevægelser og improvisationer på scenen. At udvikle materiale vil sige at søge og kreativt skabe de elementer, som dramaproduktionen skal indeholde. Det sker ved hjælp af grundelementerne krop og stemme, der anvendes som redskaber i forskellige situationer og øvelser. Ved at sætte konkrete rammer for arbejdet, medvirker læreren til elevernes kreative brug af krop og stemme, og til deres udvikling af en basal forståelse for, hvordan figur, rum, tid og forløb kan bruges som materiale i dramaproduktion.

Komposition

I undervisningen eksperimenterer eleverne med at sætte materialer sammen. I arbejdet med komposition får eleverne mulighed for at lære at komponere og forstå, hvordan sceniske elementer som krop, stemme, bevægelse, rum og rekvisit, kan bidrage til kompositionen som helhed. Eleverne får indblik i og erfaring med anvendelse og sammensætning af kompositoriske virkemidler som konflikter, sceniske modpoler, rytme og metaforer i dramaproduktion, hvilket de også kan drage nytte af i det analytiske arbejde i faget.

Isenesættelse

Isenesættelse handler om at udforske de sceniske valg, og prøve isenesættelsesidéer af i praksis. Eleverne kan undersøge, hvordan eksempelvis en særlig instruktionsmetode eller et scenografisk koncept fungerer i forhold til den samlede dramaproduktion. I nogle

sammenhænge vil eleverne arbejde med at udvikle større sammenhængende iscenesættelser, som får karakter af forestillinger, der kan spilles for tilskuere, og som de kan evaluere og reflektere over. I andre sammenhænge er iscenesættelserne små eksperimenter, fx rollespil og improvisationer. Arbejdet med store, såvel som mindre iscenesættelser, kan udvikle elevernes fornemmelse for den kreative proces fra iscenesættelsesidé, over idéudvikling til produkt. Med fokus på deres valg af iscenesættelsesidé, kan eleverne få konkret viden om en idé's muligheder og begrænsninger, og de kan på den baggrund også undersøge alternative muligheder.

Performance

I undervisningen arbejder eleverne med at udtrykke sig verbalt og nonverbalt for andre i et scenisk udtryk. Eleverne kan gennem deres arbejde med forskellige verbale og kropslige teknikker øve sig i at udtrykke et synspunkt, en følelse eller en figur for tilskuere og tilhørere. Ved at arbejde med fokus på deres performance, kan eleverne få en øget fornemmelse for, hvordan deres retorik og kropssprog virker på andre, og hvordan deres placering, bevægelse og interaktivitet med andre i et givent rum er med til at skabe situationen og kommunikationen. Eleverne kan derigennem blive i stand til at anvende deres performance bevidst i forhold til konteksten og det rum, de befinder i..

5.2 Dramaanalyse

Kompetencemålet for dramaanalyse:

Eleven kan analysere teater- og dramaproduktioner.

I dramaanalyse arbejder eleverne mod en forståelse af genrer, form, fortællinger, fortolkninger og funktion, og gennem kontinuerligt dramaanalytisk arbejde med disse elementer, dannes elevens faglige udvikling. Kompetenceområdet dramaanalyse kan både indgå i dramaproduktion og i særskilte analyser af dramatiske tekster og forestillinger.

Kompetenceområdet dramaanalyse omfatter fire færdigheds- og vidensområder:

- **Genre** fokuserer på elevernes genrekendskab i teater- og dramaprodukter.
- **Form** fokuserer på teater- og dramas særlige fiktionsform og fortællemåde.
- **Fortolkning** fokuserer på elevernes oplevelse og refleksion af teater og drama.
- **Funktion** fokuserer på teater og dramas rolle i samfundet.

Genre

Genre tager afsæt i dramaets typiske udtryksformer, som viser sig i manuskripter, teater-tekster og forestillinger. Med fokus på genre kan eleverne opnå viden om forskellige teater- og dramagenrer, eksempelvis tragedie og komedie eller procesdrama og forumteater. Denne viden kan anvendes i elevernes analyser og udarbejdelse af egne og andres dramaproduktioner.

Form

Form drejer sig om, hvordan teatermediet fungerer som fiktionsform. Gennem undervisningen kan eleverne opnå viden om fiktionskontrakten. En fiktionskontrakt er den uskrevne og udtalte aftale mellem de optrædende og publikum om, at selv om teatret finder sted i virkeligheden, er publikum vidner til en række fiktive hændelser. Fiktionskontrakten er betingelsen for, at den tilskuer som teatret henvender sig til, forstår henvendelsen som fiktion. Eleverne arbejder med forskellige typer af fiktionsformer, eksempelvis rollespil eller deltagerinvolverende teater, der gør tilskueren til en medspiller i forestillingen. På den måde får eleverne mulighed for at lære formbevidsthed, og for at forstå, hvordan teatret

som fiktionsform kan skabe fiktionskontrakter, som både berører dem, der er tilskuere til fiktionsformen, og dem der deltager i at skabe formen.

Fortolkning

Fortolkning drejer sig om at se mulige perspektiver og fortællinger i et teater- og dramaudtryk. Gennem det kropslige og personlige arbejde med fiktionsformer, får eleverne mulighed for at iagttage og diskutere deres oplevelser og fortolkninger af situationer, hvori de evt. selv medvirker, med andre. De kan på den måde reflektere over deres egen og andres opfattelse af en sag, en samtale eller en fortælling. Eleverne fortolker kontinuerligt hinandens udtryk, når de improviserer sammen og spiller rollespil i improvisatoriske øvelser. Gennem arbejde med større dramaproduktioner, kan eleverne få erfaring med at fortolke samspil mellem komplekse visuelle og rumlige former, med eller uden tilskuere, og ved at arbejde med fortolkning af tekster og manuskripter, får de en mere overordnet forståelse for, hvordan teater og drama som kommunikationsform virker.

Funktion

Funktion handler om den rolle, teater og drama har for den enkelte elev, for en gruppe og for hele samfundet. Gennem et kendskab til forskellige former for teater og drama, fx teater anvendt som redskab gennem rollespil og kreativ problembelysning, får eleverne mulighed for at opnå viden om teater og dramaproduktioners forskellige funktioner. Dramaets funktion kan fx være at lægge op til kritisk refleksion, at være oplysende eller underholdende. Eleverne lærer derved om teater og drama både som kunstnerisk form og som redskab til formidling.

6 Tværgående emner og problemstillinger

Emner af sproglig, praktisk-musisk, kulturel, samfundsmæssig og global art kan være udgangspunkt for faglige samarbejder mellem drama og fx dansk, musik, billedkunst, historie eller geografi.

Det er især fagets kropslige, visuelle og narrative dele, som kan integreres i andre fag og bidrage til læring i tværfaglige undervisningsforløb. Drama kan indgå i andre fag som et middel, der kan fremme elevens forståelse, bearbejdning og formidling af det faglige indhold.

Valgfaget drama kan tage fat i og bearbejde fagligt indhold fra andre fag, fx ved at skabe en historiefortælling og anden formidling af dette faglige indhold, med henblik på at fortolke konkrete problemstillinger.

Drama kan også være oplagt at inddrage i forhold til projektopgaven, hvor det kan tjene som udtryks- og formidlingsform i fremlæggelsen af produkter.

7 Tværgående temaer

Alle fag skal have fokus på de tre tværgående temaer: it og medier, sproglig udvikling samt innovation og entreprenørskab.

7.1 Sproglig udvikling

Dette område består af fire dimensioner:

- Tale
- Lytte
- Læse
- Skrive.

I dramafaget er der god mulighed for at kommunikere og bruge sproget, både receptivt og produktivt. Det receptive sprog anvendes, når man er tilskuer og giver respons på andres arbejde, og det produktive når man er aktiv deltager i en skabende proces sammen med andre. Vekselvirkningen mellem receptiv og produktiv sprogbrug kan stimulere elevernes taleformåen og være med til at træne den verbalsproglige udvikling. Der er mulighed for, at eleverne kan møde fagord i flere forskellige sammenhænge, både mundtligt og skriftligt. Med et aktivt fagsprog, vil eleverne kunne analysere og forklare egne, såvel som andres dramaaktiviteter og iscenesættelser.

7.2 It og medier

Området arbejder med fire elevpositioner, der på forskellig vis kan indgå i fagets forløb og indhold:

- Eleven som analyserende modtager
- Eleven som kritisk undersøger
- Eleven som målrettet og kreativ producent
- Eleven som ansvarlig deltager.

Dramafaget kan støtte op om it og mediers fire elevpositioner på følgende måde:

Eleven som kritisk undersøger: Digitale medier kan bruges til at søge information om teatertraditioner og -former. Gennem målrettet og kritisk søgning på nettet kan eleverne få grundigere indblik i forskellige former for teaterøvelser og teaterforestillinger.

Eleven som analyserende modtager: Eleverne kan træne at analysere og fortolke videooptagelser af øvelsesformer og teaterforestillinger, hvilket kan være et væsentligt supplement til den kropslige læring på gulvet.

Eleven som målrettet og kreativ producent: Eleverne kan selv producere og eventuelt publicere videooptagelser af deres egen praksis, og de kan arbejde med særlige 'trans-media fortællinger' såsom sms-teater, som kombinerer forskellige medieformater ved at integrere teater og digitale platforme.

Eleven som ansvarlig deltager: I dramaundervisning, som integrerer digital produktion, kan undervisningen skabe rum for, at eleverne indbyrdes diskuterer deres fælles ansvarlighed. Det vil være oplagt at facilitere elevernes udvikling af etiske principper for deres mediebrug, når de deler informationer og skaber og producerer egne produkter digitalt.

7.3 Innovation og entreprenørskab

Dette område består af fire dimensioner:

- Handling
- Kreativitet
- Omverdensforståelse
- Personlig indstilling.

I dramaproduktion, når eleverne designer og optimerer deres egne undersøgelser og processer, får de især mulighed for at arbejde innovativt og entreprenørielt: de samarbejder i sammenhængende forløb, hvor de materiale- og idégenererer, udarbejder scenarier, gennemfører relevante undersøgelser og komponerer, afprøver, analyserer og forbedrer produktet. Dramafaget kan således støtte op om de tanker og visioner, der ligger i entreprenørskabsbegrebet og dets fire dimensioner på følgende måde:

Handling kan forstås som elevernes evne til at kommunikere og agere i en skabende proces, hvor de er bevidste om det rum og den situation, deres handlinger udspiller sig i.

Kreativitet kan forstås som elevernes evne til at generere idéer og se muligheder i en skabende proces med drama som udtryksmiddel.

Omverdensforståelse kan forstås som elevernes viden om og evne til at reflektere over forskellige teaterformer og traditioner. Dette indebærer viden om teater og dramaproduktioners forskellige samfundsmæssige funktioner.

Personlig indstilling kan forstås som elevernes evne til at arbejde konstruktivt og med tro på, at de kan klare de stillede opgaver. Dette kan omhandle evnen til at acceptere usikkerhed og til at turde at eksperimentere og fejle.

**Drama (valgfag)
- Læseplan 2019**

Udgivet i 2020

Design: BGRAPHIC

Denne publikation kan ikke bestilles.
Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:

www.emu.dk

Børne- og Undervisningsministeriet
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

